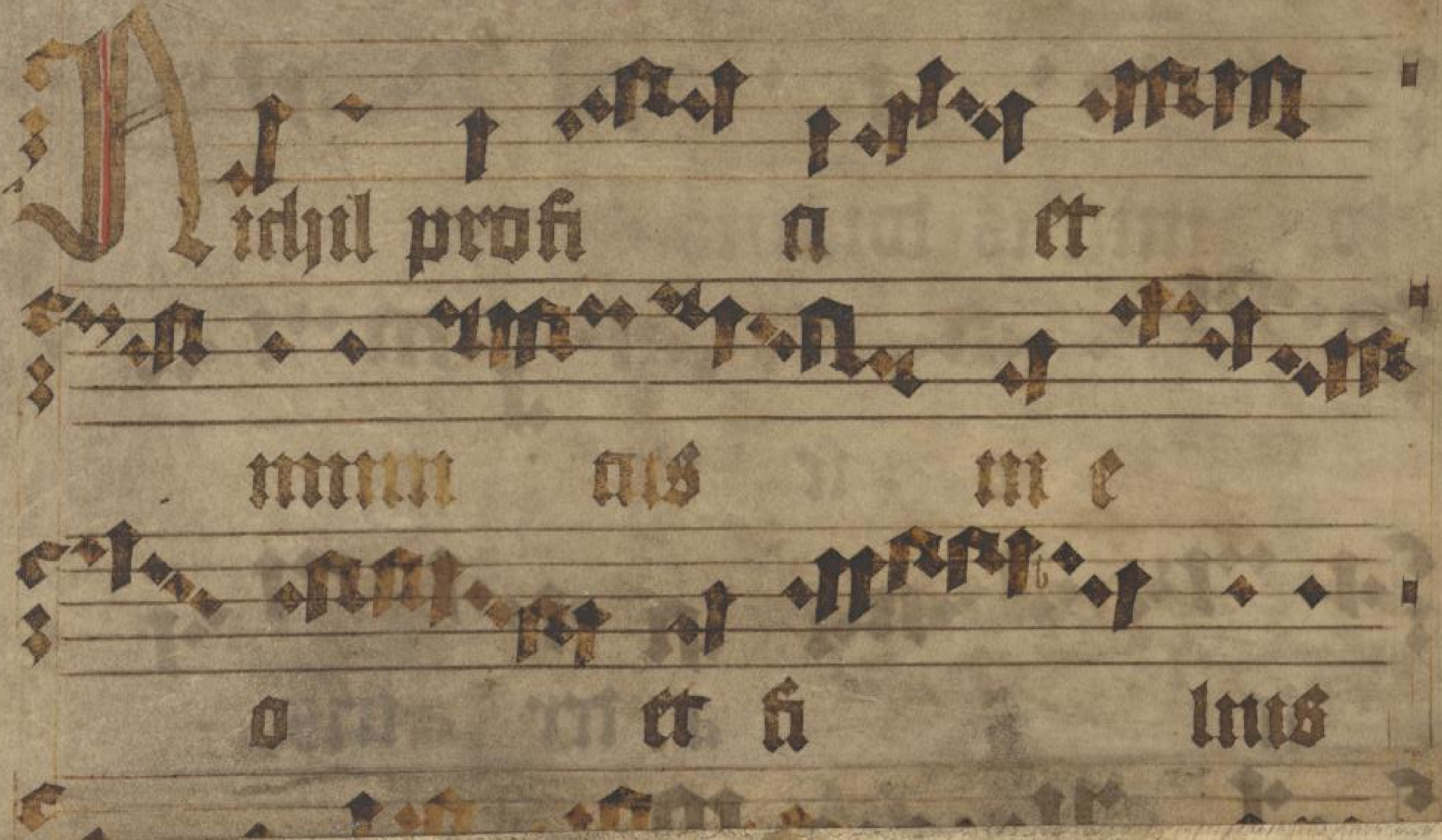

SLUB Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski

128,1 (6129)

Zu vergl. auf der städtischen Bibliothek
B VII 2° 63–71

II/128

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski

AUGUSTI GYMNASII GORLICENS: PALÆSTRA

DRAMATICA,

h. e.

EXERCITIA COMICA,

In

THEATRO SCENICO

Gymnasii Gorlicensis

à

STUDIOSA JUVENTUTE,

PRÆSTITE

CHRISTIANO FUNCCIO,

per aliquot Annos publicè exhibita.

Accedunt

Programmata nonnulla, Syncharmata,

Epithalamia, Epicedia, etc.

Gorlicii Lusatorum et alibi in Fol:

edita.

BIBLIOTHECA MILICHIANA GORLICENSIS

BIBL. UNIV. WRATISL.

6270

SLUB Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet
Wrocławski

3

Elenchus Dramatum et Programmatum, quae Tomo hoc continentur.

No. I. Programma Latinum ad Sophistam s. Logicam et Pseudo-Polit. Harsdorfferi. 1671 Bl. 4

No. II. Sophista s. Logica et Pseudo-Polit. Harsdorf. Bl. 8

No. III. Drama Autumnale Honori Amplissi Ord. scriptum et exhibitum Ao 1671. Bl. 36

No. IV. Programma German. ad Comoed. cui tit. der Lehr- und Weißheit begierige Jüngling. Bl. 44

No. V. Der Lehr- und Weißheit begierige Jüngling aus der [illegible] Tafel des Cebetis gezogen. Bl. 47

No. VI. Programma Latinum ad Drama Oratorium Apocalypticum [illegible].

No. VII. Programma German. ad idem Drama Germanice redditum et exhibitum Ao 1676 sub. tit. Geistl. Schau-Spiel vom Kampf Michaeln und Lucifern.

No. IIX. Geistl. Schau-Spiel Von Michaeln und Lucifern.

No. IX. Das zerrüttete Kriegs und Hoffnungs halber Deutschland.

No. X. Schatten-Spiel

No. XI. Programma German. ad Comoedias Ao 1676. exhibitas

No. XII. Vorrede und Nachrede über Christoph Kormarts Trauer-Spiel die Verwechselten Printzen genant.

No. XIII. Programma German. ad Comoedias Ao 1677.

No. XIV. Absonderlicher Entwurff der Complimentir-Comoedie

No. XV. Monsieur de Gillet Verträulicher Regier-Kunst oder Klugen Hoff-Meister.

No. XVI. Martin Opitzens Judith in ungebundener Rede übersetzet. Bl. 312

No. XVII. Programma Latinum ad solemniorem Actum Genethliacum sacrum Ao 1677.

No. XIIX. Programma publ. Lat. ad Actum declamator. Ao 1678. de Adventu Messiae in carnem.

No. XIX. Programma Latin. M. Wendii ad Patholog. Sympatheticum Cl. Seruier.

No. XX. Programma Latinum ad Exercitium Scenicum Amosi Comenii de Regno et Religione, quae eo pertinent.

Q. D. B. V.

SOPHISTAM,

ſ.

LOGICAM ET PSEUDOPOLIT.

quæ,

Idiomate quondam Anglico ſcripta, deinceps ſermone Romano per GEORG. PHILIPP. HARSDORFFERUM adornata, hodie autem interpolata, & hinc inde non parum aucta,

ſub Schemate

COMOEDIÆ TOGATÆ,

in
perennem
COMITIORUM CONSULAR.
DXLmorum,
auſpicatò non ita pridem in Curiâ Gorlic. habitorum,
Memoriam,

unà cum

DRAMATE RHYTHMICO GERMANICO,

Honori & Amori

AMPLISSIMI ORDINIS

ſcriptô,

à

STUDIOSA JUVENTUTE
GYMNASII GORLICENSIS
in
THEATRO SCENICO
ANNO cIↃ IↃc LXXI. 1671
D. XVI. & XVII. Sept.
repræſentabitur,
P. P.

CHRISTIANUS FUNCCIUS,
RECT.

GORLICI
Typis CHRISTOPHORI ZIPPERI.

A

SLUB Wir führen Wissen. GÖRLITZER SAMMLUNGEN OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK Uniwersytet Wrocławski

L. S.

NEq; homines, neq; bruta in perpetuâ corporis animiq; contentione eſſe poſſunt: non magis, quàm fides in cithara, aut nervus in arcu. Arcus, quamvis fortis, tamen continuè intenſus laxior debiliorq; redditur: gemellum in modum aſſiduò labore animorum impetus frangi videmus. Nempe ubi, publicis ac privatis diſtricti curis, aſſidui accubuiq;, & ſine viciſſitudine, tædioſis plerumq; cogitationibus & actionibus intereſſe cogimur, fieri planè nequit: quin inviſus aliàs torpor nobis obrepat, & liber non eſſe videatur, qui non aliquando nihil agat. Luſu proinde omnia animantia egent. Ludunt inter ſe catuli, eqvulei, leunculi: ludunt in aquis piſces: ludunt homines labore fracti, & aliquid remittunt, ut animos reficiant. Atq; ſic prudenter omninò, Juventuti honeſtam quandoq; dandam eſſe recreationem, ex omnium ſeculorum memoriâ Viri cenſuerunt prudentiores. Nôrant ſiquidem, eam ingeniorum humanorum (quorum admodùm curioſum noſtrò hoc ſeculò *JANUS HUARTUS* ſcripſit ac edidit *Scrutinium*) eſſe naturam: ut continuatis laboribus defatigentur, proſtratisq; ac eliſis viribus laſſa reddantur: adeò quidem, ut requie & relaxatione quadam animi ſubinde indigeant. Næ gratâ remiſſione opus quoq; eos præcipuè habere, qui publico ætatem addixerunt, docet & exemplis *Chr. Fr. Henel. in Dedicat. Otii Uratislav. NIC. HENELII* demonſtrat. Nec minus etiam otiò diſpungi negotium debere, exemplis aliquot & ſententiis *RUPERTUS Diſſertat. ad Val. Max. L. IIX. c. IIX.* optimè docet. LUDI hinc in Rebuspubl. orti: quos multis abhinc retrò ſeculis frequentiori in uſu, ut animi honeſtò paulatim otiò relaxarentur, fuiſſe, neminem fugere poteſt, niſi qui omnis Hiſtoriæ cum ignariſſimis ignaruribus eſt ignariſſimus. Habuerunt utiq; Perſæ: habuerunt Ægyptii: habuerunt Galli: habuerunt Hiſpani, & hodienum habent certa quædam LUDORUM genera: quibus vel privatim, vel publicè vacant. Memorant & *Philoſophical Transactions*, h. e. *Acta Philoſophica*, ab *HENR. OLDENBURGIO, Societatis Regiæ Secretario,* Anglicè conſcripta, inq; Latinum â *JOH. STERPINO* verſa, *Menſe Jul. Anni 1669.* Japonenſes hodiè non modò Comœdiarum recreatione, quas elegantiores Europæis haberent, uti; verùm etiam venationes & ludos peramare. Imprimis autem Græci olim & Romani præ reliquis terrarum incolis LUDOS frequentabant, & ex his nominis celebritatem quandam ſibi comparare ſtudebant. Ap. Græcos ſanè tot LUDORUM g enera frequentata legimus, quot *JOH. MEURSIO* ad ſcribendam inq; lucem publicam emittendam *GRÆCIAM LU-*

DIBUNDAM, h. e. *ſingularem de Græcorum Ludis Librum*, ſufficerent. Qvumq; in Latio quoq; multi Græcorum Ludi inter vina eſſent frequentes, nec *JUL. CÆS. BULENGERO* diſplicuit *Librũ unicum* de *Ludis Veterum privatis ac domeſticis* Libris IV. de *Conviviis* ſubjicere: ut, ſicuti Convivia ſine luxu eſſe poſſe oſtenderat, ita & Luſus quosdam ſine noxia & culpâ uſurpari poſſe oſtenderet. Præter privatos interim ac domeſticos illos Ludos quatuor maximè Certaminum ac Ludorum genera apud Græcos celebrata legimus. *Nemeos* puto, *Pythios*, *Iſthmios* & *Olympicos Ludos*: de quibus ſingulis conſuli velim, quæ ê reconditæ eruditionis ſuæ penu *JUL. CÆS. SCALIGER L. I. Poët. c. 23. 24. ſeqq.* depromſit, ac literarum monumentis conſignavit: quæ & præter priſcos illos, *Pauſaniam* nempe in *Eliacis L. I.* & *Corinth. L. V. Plutarchum in Theſ. Thucydidem L. VIII.* PETRUS FABER Libris de *Agoniſt. MERCURIALIS L. de Arte Gymnaſt. ERASM. SCHMIDIUS locupletiſſimô ad Pindarum Comment. ALEXANDER SARDUS de Mor. ac Rit. Gent. L. III. c. 22. 23. 24. BEROALD. in Apul. L. IV. Metamorph.* aliiq; habent, Pythagoricâ diſtributione â quadruplici fine deſumptâ: ut vel ex uno Epigr. Græcô liquet, quod *AUSONIUS* ita Latinum fecit:

Quattuor antiquos celebravit Achaia Ludos:
Cœlicolûm duo ſunt, & duo feſta hominum.
Sacra Jovis, Phœbiq;, Palæmonis Archemoriq;:
Serta quibus pinus, malus, oliva, apium.

Splendidiores tamen & frequentiores, cùm ad publicam lætitiam & exercitationem virtutis, tum ad animorum recreationem introductos, quamplurimos Romani habebant *Ludos*: quos, qvum publici eſſent, in *Circenſes* & *Scenicos L. V. Antiqv. Rom. c. II.* *ROSINUS*, liberalis, uti ſolet, ex alieno, diſpeſcit, â locis, in quibus exhibiti, & â formâ externâ, eaq; accidentali, ita nominatos. De *CIRCENSIBUS ONUPHRIUS PANVINIUS Veronenſ.* legendus: quippe qui Libris duobus rem hanc omnem expedivit: *illô* quidem *Circenſium Ludorum originem, varia nomina & eorundem Etymologiam, &c.* tradens; *hôc alterô* verò de *Circenſium Ludorum ludicris* ex profeſſo agens. Legendus & de iisdem eſt Ludis in *Annotat.* ad *Prodr. Philolog. S. Sauberti Parentis SAUBERTUS jun. fil.* Ille quippe ibidem *Circenſium Ludorum notationem, originationem, actionem*, in quodam qv. compendio exhibet: ut de uſu profanæ Philologiæ etiam hac in parte per ſacras Novi Fœderis Pandectas diffuſiſſimô inter omnes hòc magis conſtaret, quò copioſiùs nuper idem per ſacras Veteris Fœderis Pandectas, ut in *Prolegomenis* ad *Antiquitates Biblicas*, ita in *ipſis Antiquitatibus Biblicis* JOHANNES CUNRAD. DIETERIC. demonſtratum ivit, Decreta, Prophetias, Sermones, Conſvetudines

 Ritusq;

Ritusq́; ac Dicta V. T. de rebus Judæorum & Gentilium, qua ſacris, quà profanis, ſummò expendens ſtudiò. Sed ne forte, ſi his alienis longiùs immorari vellem, extra oleas heic vagari videar, ad LUDOS abhinc pergo SCENICOS: quorum ortum â parvulis initiis *Decad. I. L. VII.* repetit, & ulteriorem progreſſum exponit Patavina Siren, *LIVIUS.* Scilicet, ut mos eſt hominum, parvula initia pertinaci proſeqvuntur ſtudiò. Factum igitur hinc, ut Ludi Scenici magis magisq́; effloreſcerent, hominumq́; animos in ſui admirationem raperent. Certas namq́; ſpecies Ludorum Scenicorum conſtituere incipiebant, *Tragœdiam* nempe, *Comœdiam, Satyram* & *Mimum:* de quibus ſingulis, cùm quod ad veram *originem*, tum quod ad *progreſſum*, quod ad juſtam item *conſtitutionem*, *L. II. Inſtitut. Poët. c. VII.* ὁ πάνυ *VOSSIUS.* Non autem dici heic poteſt: quantū inter Scenicos illos Ludos ad eloquentiæ ſtudium una faciat COMŒDIA: quantum hæc conciliet gratiæ: quantum animos liberales accendat. Animum videlicet defatigatum qv. vivificat: intellectum cognitione multarum memorabilium rerum juvat: memoriam, quæ ediſcendo excolitur, confirmat: linguam in loquendo expeditam reddit, & quoad hæſitantiam atq́; exilitatem corrigit. Mores inſuper, qui ante minùs compti, emendat, & meliùs informat: dum timiditatem tollit, παῤῥησίαν loquendi gignit, & ornatiſſimos geſtus docet: ad virtutis deniq́; ſtudium & vitiorum fugam magnum currentibus addit calcar. Sapienter hoc intellexêre, qui Scholas & ſtudia juventutis gubernarunt. Indeq́; ipſi *Comœdiarum Actiones* ſemper magnifecerunt. Præterquam enim, quòd utiliſſimum cenſerent, ad unguem integras ediſcere *Comœdias*, voluêre, ut ſingulis annis unam aut alteram in Theatro Scenico, ê Terentio, vel Plauto, vel aliunde darent *Comœdiam.* Quæ res & ipſa tantum prodeſt: ut nec quicquam ſit, quod toti Scholæ majorem commendationem afferat, ipſosq́; parentes ad amorem literarum magis excitet, & plures ad diſcendum invitet. Eat nunc Vir, alioqui emunctiſſimarum inter Calviniſequas narium, *GISB. VOETIUS,* & porrò *ſelect. Diſpp. Tomo IV. Diſp. II. de Excelſis Mundi*, quâ ſpeciatim agit de *COMOEDIIS*, plurimos effectus noxios, qui in Rempubl. in Eccleſiam, in familias ê Comœdiarum præprimis Actionibus redundent, graviter notet: quales quidem ex illius mente ſunt, *juventutis corruptio, civium effœminatio, otium, ignavia & jactura temporis, vocationis & laborum utilium neglectus, ſumptuum jactura, quos & actores, & ſpectatores, in alia neceſſaria aut utilia impendendos, profundant, ſatyricæ deniq́; & contumelioſæ non eorum tantùm, qui culpæ alicui affines ſunt, ſed etiam minimè malorum, quin & nonnunquam optimorum, deriſiones.* Eat, inſto, idem

idem ille, & ibidem COMŒDIAS ac TRAGŒDIAS, optimè etiam determinatas, *eſſe σιδηρόξυλον, ſ. ideale ſcenicum,* clamitet. Dicat & ipſe: *ſi non ipſos autores otioſè acutulos, ſaltem amatores Comœdiarum ſophismatis illis ἀπαγωγῆς & ἑτεροζητήσεως pulvillos ex illis conſuere.* Non, non mala illa, quæ recenſet *VOETIUS*, Comœdiis tanquam *Cauſſæ per ſe* tribuenda ſunt: & quidem prout illas determinatas volumus. Certè, ſi omnis res rejicienda, cui extrinſecùs aliquid vitii ob extrinſecum principium accidit, optima quæq; illicò eſſent tollenda. Poteſt utiq; abuſus multa introducere mala, ſi malus animus vitia, quæ in Comœdiis non laudantur, ſed depinguntur, inſtar araneæ, venenum ex optimo flore ſugentis, exinde decerpit. Diſtingvat hinc *VOETIUS*, velim, *inter id, quod per ſe, & quod per Accid. ex re aliqua naſcitur:* ſciatq;, *nihilominus Rempubl. bene conſtitutam eſſe & manere, imò praxin & approbationem in caſu conſcientiæ legitimam eſſe: ſi COMOEDIÆ, quibus perſonæ honeſtæ materiam vel ſacram, vel etiam profanam, honeſtam tamen, bene compoſitam, ornatam & ordinatam, in honeſtum finem, juſto loco, juſto tempore, juſtaq; frequentiâ exhibent, à Magiſtratu Chriſtiano expreſſè vel tacitè tolerentur, concedantur, permittantur.* Et quidni, hac præſuppoſitâ *Comœdiarum determinatione,* bene conſtitutæ manerent Reſpublicæ, ſi in iis tolerentur *Comœdiæ?* Quidni praxis & approbatio in caſu conſcientiæ legitima foret, ſi reſtrictæ illæ concedantur? Obtinent enim *Comœdiæ, hoc modô determinatæ ac reſtrictæ,* rectitudinem moralem: qvum iis aliàs annumerandæ veniant rebus, quæ tam bonitatis, quàm malitiæ moralis capaces ſunt, ad utrumq; ex ſe & ſuâ naturâ indifferentes. Unde & nec præcisè malæ ſunt: quia per ſe cum principiis, è quibus recta ratio practica, ſeu rectitudo moralis, exſurgit, nequaquam pugnant. Quæ tamen repugnantia aliàs malitiæ moralis genuina ratio eſſe *HORNEJO Philoſ. Mor. L. II. c. 7.* dicitur. Jam, ſi *Comœdiæ* cum cæteris Ludis Scenicis ex ſuâ natura malæ non ſunt, ſed pro certa determinatione ac reſtrictione morali bonitate gaudere poſſunt, prout ſcil. Objectum, Finis, Subjectum & alia, juxta rectæ rationis dictamen, diſpoſita rite fuerint, rectè meritoq; locum in *Ephemerid. Erudit. Tomo II. Parte II. circa finem, Diſſertation ſur la Condemnation des Theatres,* h.e. de *Ludorum improbatione Diſſertatio,* quæ Pariſiis Anno 1666. prodierat, meretur. Illius enim Libri ſcopus eſt: ut monſtret jucunditatem, quæ ex Tragœdiis & Comœdiis capitur, adeò improbandam haut eſſe, quàm nonnulli putent. Dicit autem Autor, Patres, qui graviſſimè contra Spectacula locuti fuiſſent, non niſi abuſum improbaſſe, & Ludos reverâ Scenicos infames reddidiſſe; nunquam verò Poëmata dramatica, quæ voluptates eſſent maximè innoxiæ, ſi quidem non immiſceretur iis quicquam inhoneſti,

ſti, rejeciſſe. Habebant nempe Gentiles Ludos in honorem Deorum inſtitutos: quos *LEONH. COQVEUS, Aurelianenſis*, in *eruditiſſ. ad L. II. Aug. de C. D. c. IIX. Commentariis* non leviter tangit. Habebant Comœdias, quæ amores, nequitias, flagitia in exemplum peſſimum tractabant: habebant Satyras, quæ laſciviores Faunos ſiſtebant & Sylvanos: habebant Mimos, in quibus tanta licentia erat, ut nullis parceretur rebus turpibus. Spectacula arenaria habebant & cruenta: quibus homines cum hominibus nudi, aut illi cum beſtiis etiam congrediebantur. In tales, inquam, Ludos horumq; celebrationes meritò invehebantur S. Patres: qvum pars ex idololatria proficiſcerentur, & ad hanc ulterius tenderent: pars ſpurcitiem, turpitudinem atq; laſciviam gignerent: pars crudelitatem plusquàm Phalaricam præ ſe ferrent. Non ergò omnes Ludos Scenicos, ſed quosdam, non pios, ſed impios, non licitos, ſed illicitos, non in legitimo uſu, ſed illegitimo abuſu conſtitutos, Eccleſiæ reprobraſſe Doctores, è dictis ſatis abundè eſt manifeſtum. Quæ qvum ita ſint: inter cætera varia variis de materiis, tam in prorsâ, quàm in vorsâ oratione jam per Quinqvennium, ut alibi, ita & heic loci cum omnium Bonorũ applauſu exhibita, Exercitia eò confidentior nunc tandem, ut Noſtri in Dramaticis ac Comicis quoq; exerceri incipiant, LATINAM propono COMOEDIAM, eamq; non PALLIATAM, in qua hiſtriones pallio, more Græco, olim utebantur, ſed TOGATAM, in quâ ludiones togâ, Romanò indumentò, amiciebantur, propono in Theatro Scenico, â ſtudioſa noſtra Juventute ἀπὸ τοῦ ϛόματος exhibendam. Eſt hæc SOPHISTA, ſ. LOGICA & PSEUDOPOLITICA, ſcripta quondam Anglico Idiomate, mox ſermone Romano operâ atq; ſtudio GEORGI PHILIPPI HARSDÖRFFERI adornata, tenus hac â nobis in ſuperiori Claſſe prælecta, explicata, *Notisq;* ac *Stricturis* novis illuſtrata, hodie deniq; interpolata, nec parum hinc inde aucta. Nolo autem in laudis jam nunc excurrere campum, deq; interiori Vobis, L. B. notâ prædictam commendare Comœdiam: qvum vino vendibili hederâ nequaquam ſit opus. Fabulæ interim concinnitatẽ notetis, velim. Nec etiam dedignamini ſecundâ vice relegere: ſi acumen intimius arbitrari flagitetis. Ecce enim *Diſcurſus* ſ. *Ratiocinatio* in illa â *Fallacia* corrumpi, ab *Analyſi* verò ſui compos reddi fingitur. *Fallacia* ipſa nihil penſi habet *Intellectum*, Animæ filium, *Ambiguitatis* fraude captivum tenere: qui ope *Diſtinctionis* in libertatem reſtituitur: *Fallacia* quoq; eſt: qui fratres, *Demonſtrationem* & *Topicum*, ut & *Oppoſitionem* & *Contradictionem*, committit: qui *Sophiſtam* Regem ſe proclamari jubet: qui *Definitionem* & *Diviſionem*, fidos Regni Proceres, tanquam ſibi inimicos, è regno proſcribit: qui *Scientiam* falſis amoribus inſectatur: qui *Judicium*

& In-

& *Inventionem* per *Ambiguitatem* eliminat: qui, in urgentiſſimâ calamitate conſtitutus, ſui ſceleris complices decipere non erubeſcit. Atq; ſic, dum Comœdiæ hujus *Materia* verè eſt Aulica, moribus Aulicis apprimè reſpondens; *Methodus docendi* planè eſt nova, malorum oſtenſione bonorum rationes inſinuans & concilians; *Forma* ſ. *ſermo* eſt Plautinus & Comicus, ubi verò Argumentum ad rationes Status deflectit, ad *TACITI* fœcundam & facundam verborum parſimoniam proximè accedens; *SCHEMA* deniq;, ſtantibus per totum quamplurimis pro Perſonarum Nominibus Terminis Logicis, *LOGICUM*: maximè digna videtur hæc Comœdia, quæ â Viris literatis audiatur, quæ ab illiteratis quoq; ſpectetur. Adeſte proin, niſi Vos negotia publica fortaſſe detineant, *cras* ξὺν τῷ θεῷ, *horis â Imâ pomeridianis*, in *Periſtylio Cœnobii noſtri*, VIRI GENEROSI, *maximè* STRENUI, NOBILIS. AMPLIS. CONSULTIS. *pl.* REVERENDI, EXCELLENTIS. EXPERIENTIS. CLARIS. PRAESTANTIS. PATRONI, FAUTORES, AMICI OPT. Præprimis autem, quoniam non tantùm in perennem *COMITIORUM CONSUL. DXLmorum*, haut ita pridem, CALENDIS nempe SEPTEMBR. auſpicatò in *Curiâ* noſtrâ habitorum, memoriam noſter prodibit SOPHISTA; ſed & *DRAMA* verè *AUCTUMNALE*, variis Germanicis Rhythmis *Honori* atq; *Amori* AMPLIS. ORDINIS ſcriptum, jungetur, adeſte, quæſo, frequentes, PATRES CONSCRIPTI: ut ipſi audiatis, ut ſpectetis, quid in hoc Exercitiorum genere præſtare Noſtri valeant. Ecce Vos equidem univerſi, Vos omnes, Vos ſinguli, quotquot horâ locoq; ſvetò confluetis, ordine primo ſpectabitis, ordine primo auſcultabitis SOPHISTAM: qui ſub *Schemate Logicæ* conſcendet Theatrum: in hoc tamen falſus & vir ſui nominis futurus: quod originem mentietur ſuam, & Scholam pro Aula induet: ut Seculi noſtri mores liberiùs ipſe rideat. Spectabitis & ordine ſecundo, auſcultabitis item eodem ordine EUSEBIAM noſtram: quæ, non quidem uni, ſed vario ſchemati involuta, tandem & ipſa in Theatrum conſcendet, & craſtinæ Feſtivitati Scholaſt. in DRAMATE ſuo AUCTUMNALI RHYTHMICO piis ac Chriſtianis votis colophonem imponet, perſvaſa inter alia, â Vobis quoq; ratam habitum iri firmamq; non minus poſterioris ac prioris hemiſtichii in illo Carmine ſententiam, cujus ipſum fabuloſum Apollinem pagana Antiquitas olim commenta eſt Autorem:

Πᾶν φίλον, ὅττι καλόν· καὶ πᾶν καλὸν, ὅττι φιληθέν·
Quod pulcrum gratum: quod gratum ducito pulcrum.

Habetis, VIRI, peragendorum ſummam: habetis & ipſi, quid ſibi hæ velint Schedæ, Habetote nunc GEMINUM Vobis ſine Elenchis PERSONARUM ELENCHUM: dumq; hunc utrumq; capitis, atq; τοῦ δεξιοῦ ἀλλομένου ὀφθαλμοῦ legitis, baſilicè, pancraticè, tauricè *VALETE! P.P. Gorl. Anno* cIↄ Iↄc LXXI. *d. 15. Sept.*

ELENCHUS PRIOR:

qui eſt

PERSONARUM COMOED. LAUDATÆ.

Intimator.
SIGISMUNDUS Ledel / Sor. Luſ.
Diſcurſus Rex.
TOBIAS Schnitter / Gorl.
Demonſtratio & Topicus, ejus filii.
JOH. GEORG. Mey / Glogov. Sil.
WOLFFG. CASP. à Gerßdorff / Eqv. Luſ.
Fallacia, poſtmodùm dictus Sophiſta, Fil. natural.
JOH. GODOFR. SIMONIS, Poſon. Hung.
Veritas, Regia Vidua.
MARTINUS Friedrich / Gorl.
Scientia & Opinio, ejus filiæ.
GOTTLIEB PROFIUS, Sorâ-Luſ.
GODOFR. Geißler / Laubâ-Luſ.
Definitio & Diviſio, Proceres Regni Sen.
JOH. Roick / Forſtâ-Luſ.
JOH. JAC. APRODA, Stargard. Pom.
Contradictio, Heraldus.
GODOFR. Rothe / Sag. Sil.
Ambiguitas & Ignoratio Elenchi, Fallac. famuli.
JOH. CHR. John / Freiſt. Sil.
FLORIAN Klepperbein / Sag. Sil.
Concluſio, Præf. Carc.
NOACHUS Schultze / Schmiedeb. Sil.

Prometheus, Prologus.
ERN. Gottlob à Rindfleiſch / Eqv. Luſ.
Methodus, Regina.
GODOFR. Schwerdfeger / Gorl.
Neceſſitas & Probabilitas, ejus filiæ.
MELCH. ABR. à Gerßdorff / Eqv. Luſ.
ERIC. LEVIN. Numens / Narva-Livon.
Intellectus, fil. Animæ, Princeps Juv. in Aula educandus.
ABR. FRID. NICIUS, Gorl.
Inventio, Aulæ Magiſtra.
WOLFFG. LUC. Jeltſch / Glogov. Sil.
Judicium, Aulæ Magiſter.
SAMUEL Knorr / Glogov. Sil.
Propoſitio & Oppoſitio, Proceres Regni jun.
PAULUS Harte / Stargard. Pom.
JOH. CHR. Heine / Sag. Sil.
Analyſis, Chirurgus.
CHRIST. Dietrich / Gorl. Luſ.
Æquipollentia.
JOACHIM. WERLIN, Anclam. Pom.
Deſcriptio & Diſtinctio, Miniſtri Aulici.
HENR. Grempler / Sag. Sil.
TOBIAS Greulich / Gorl.
Reductio & Expoſitio, Præf. Carc. Servi.
JOH. GEORG. Melde / Muſc. Luſ.
Ehrenfr. VIURUS, Croſſ. Sil.

Epilogus.
HENR. Gottlieb Schober / Schweidn. Sil.

ELENCHUS POSTERIOR:

qui eſt

PERSONARUM DRAM. NOMINATI.

Interlocutor.
GODOFR. Ender / Gorl.
Mercurius.
WOLFFG. CASP. à Gerßdorff.
Jupiter cum III. Gratiis.
JOH. CHR. Troppaniger / Gorl.

Prologus.
GODOFR. Ferber / Gorl.
Apollo cum IX. Muſis.
HENR. Gottlieb Schober.
Thalia.
JOH. MELCH. Heiſchkel / Freib. Miſn.
Pallas cum VII. Artibus.
Ehrenfr. Schön / Gorl.

Chorus Paſtorum.

Evarchus, Paſt. Princeps.
CHR. Hauffe / Gorl. Luſ.
Damætas & Daphnis.
JOH. GODOFR. SIMONIS } Poſ. Hung.
ANDREAS SIMONIS }

Sylvius, Paſtorum Præfectus.
CHRISTOPH. Jentſch / Poſon. Hung.
Corydon & Tityrus.
CHRISTIAN. Richter / Leoſtein. Miſn.
JOH. FRID. Bürcke / Budiſſ. Luſ.

Epilogus.
FRID. Schultze / Gorl.

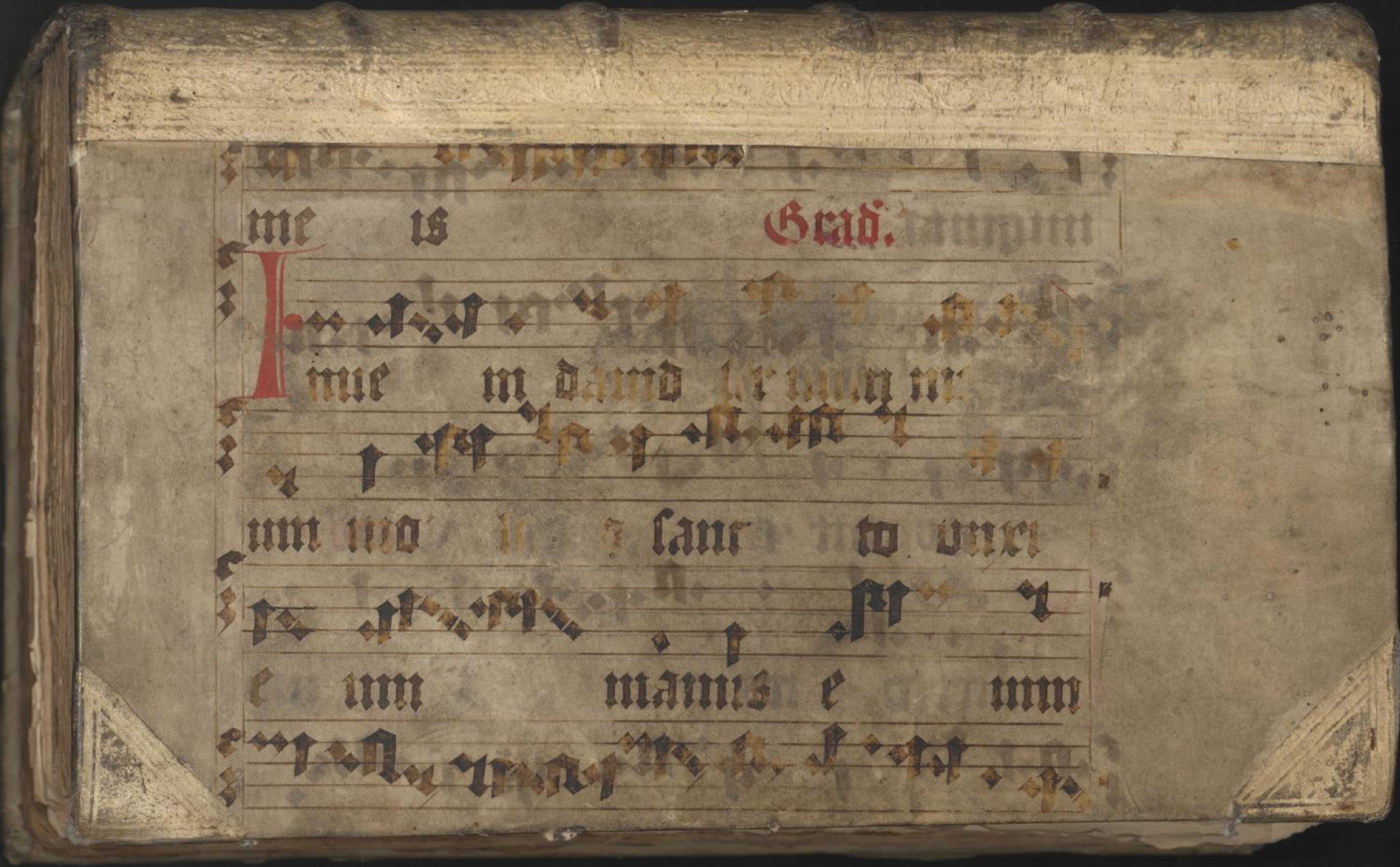

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski

~~(daß die [illegible]~~ Unive

rsitäten an d

Wittheilungen ~~über~~

an einen bemühten

den Jahren 1759-9

u. der O-Lausitz

in den Gymnasium

der literarisch bemüht

wur Zeit. Die Li

gestellten Schöpfun

~~Regel~~ noch viel zu

Gottschedischen Zeit

~~Die Geschichte~~ D

Produkti

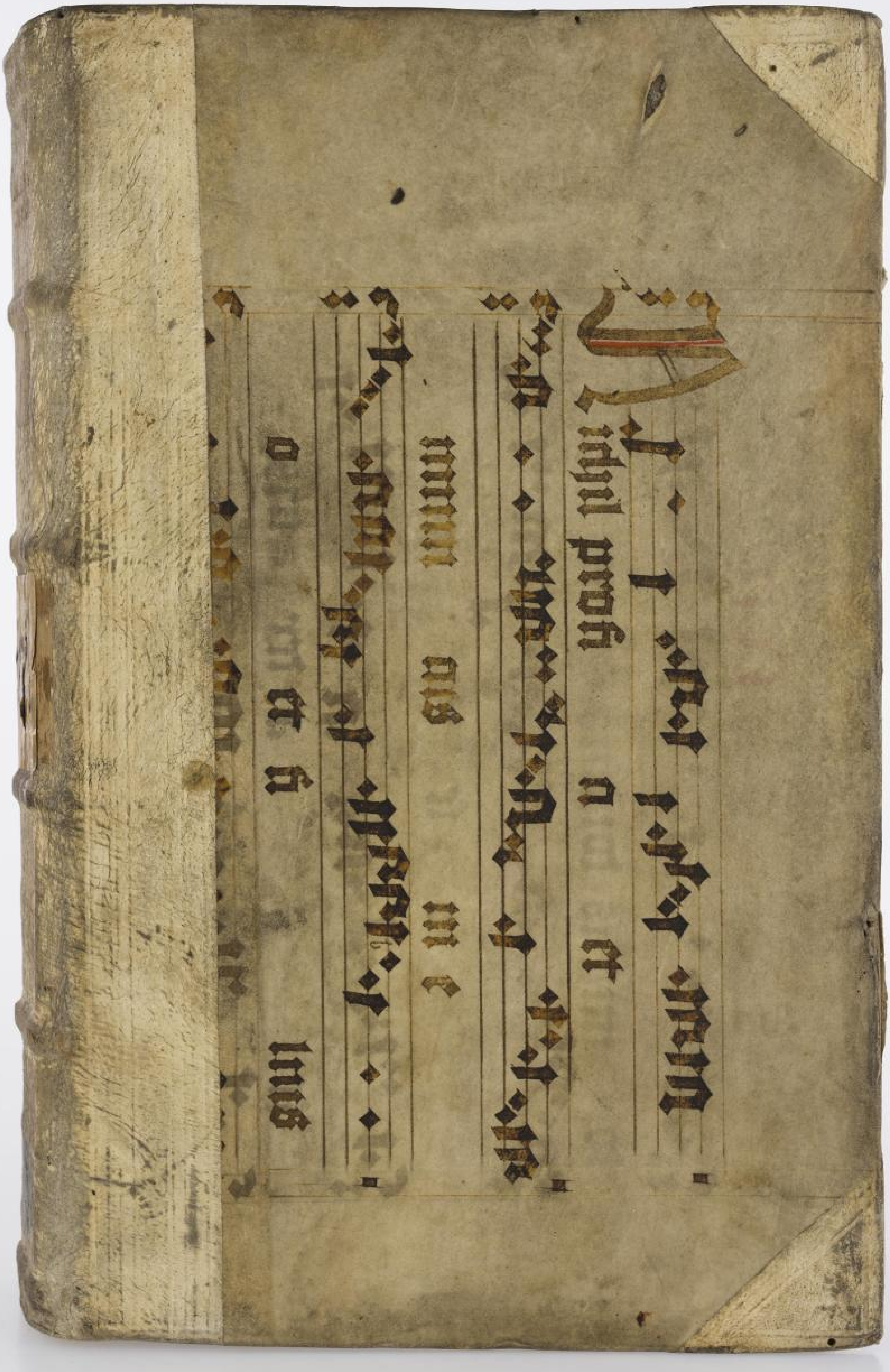

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet
Wrocławski

SLUB Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet
Wrocławski

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet
Wrocławski

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet
Wrocławski

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet
Wrocławski

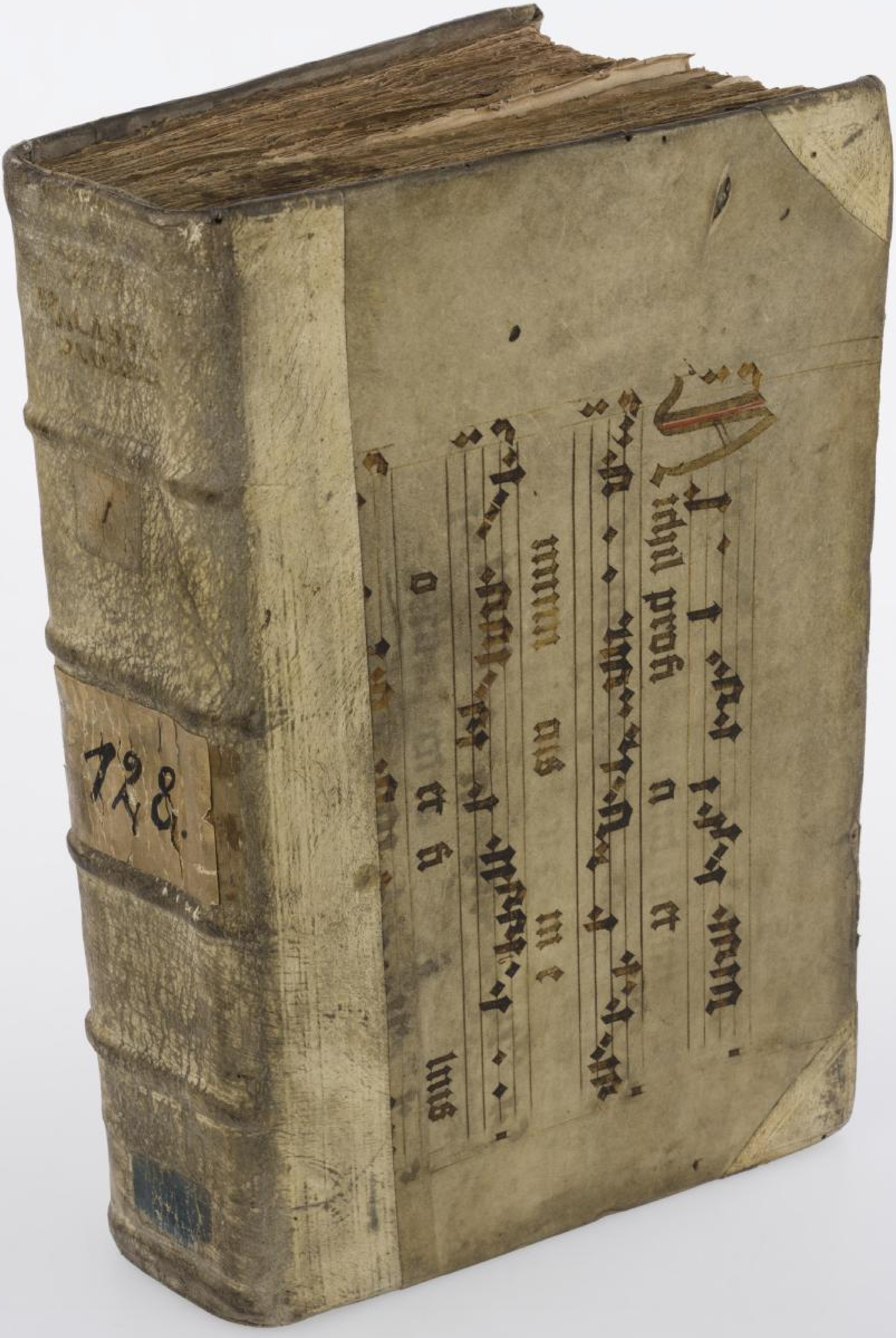

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet
Wrocławski

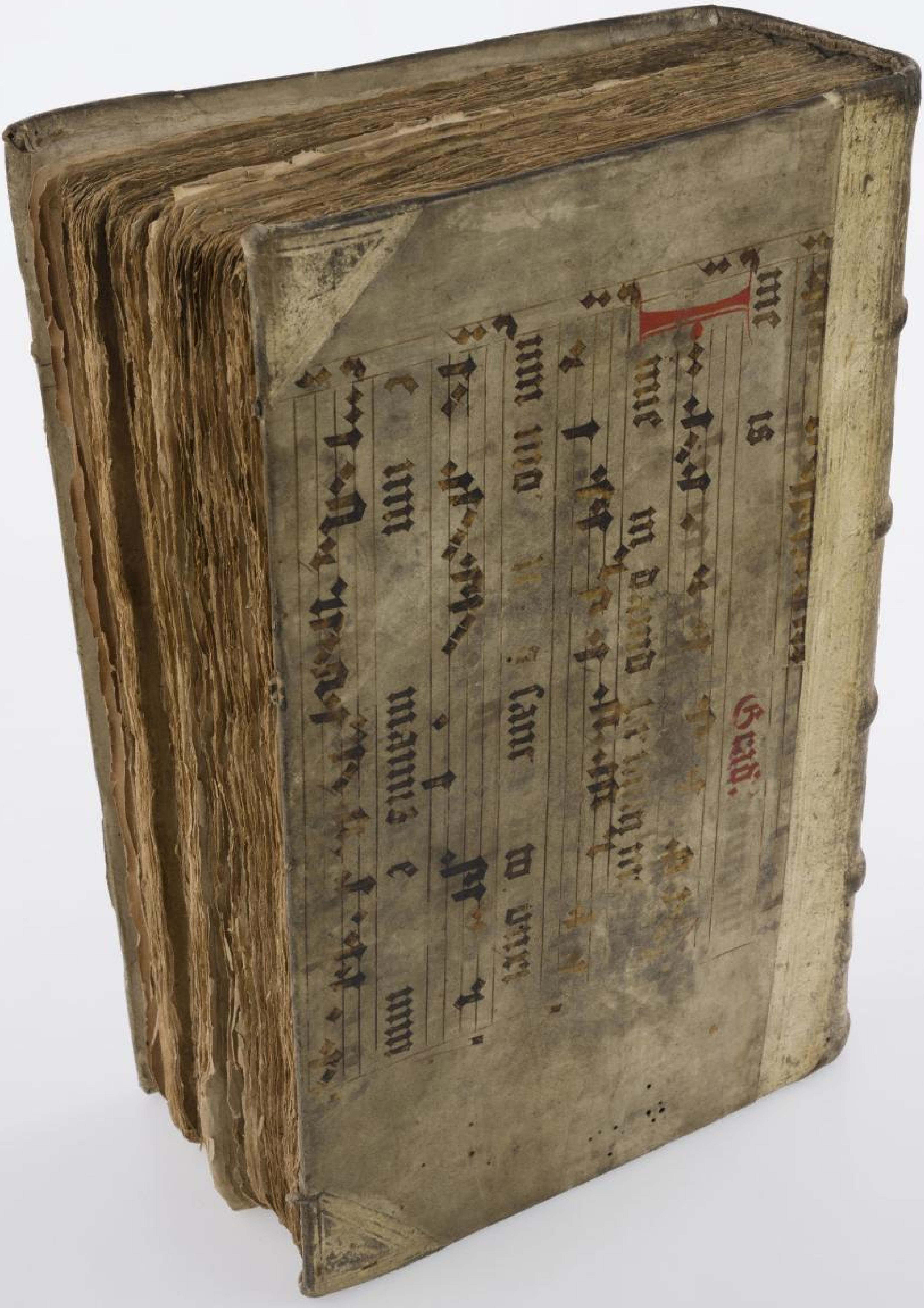

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Stadt Görlitz
Uniwersytet Wrocławski

Elenchus Dramatum et Programmatum, quae Tomo hoc continentur.

No. I. Programma Latinum ad Sophistam s. Logicam et Pseudo-Polit. Harsdorferi.

No. II. Sophista s. Logica et Pseudo-Polit. Harsdorf.

No. III. Drama Autumnale Honori Amplissi Ord. scriptum et exhibitum Ao. 1671.

No. IV. Programma German. ad Comoed. cui tit. Der Lehr- und Weißheit begierige Jüngling.

No. V. Der Lehr- und Weißheit begierige Jüngling aus dem Lateinischen [illegible] des Erbetto gezogen.

No. VI. Programma Latinum ad Drama Oratorium Apocalypticum Mineralii.

No. VII. Programma German. ad idem Drama Germanice redditum et exhibitum Ao. 1676 sub. tit. Christl. Schau-Spiel vom Ertz-Engel Michael und [illegible] Drachen.

No. IIX. Christl. Schau-Spiel vom Michael und [illegible] Drachen.

No. IX. Das zerbrochne Königl. und Hoffnungs [illegible] Engelland.

No. X. [illegible] Schatten-Spiel

No. XI. Programma German. ad Comoedias Ao. 1676 exhibitas

No. XII. Vorrede und Nachrede über Christoph [illegible] Rom. [illegible] Schau-Spiel die Unbeständigkeit des Glückes genannt.

No. XIII. Programma German. ad Comoedias Ao. 1677.

No. XIV. Absonderlicher Inhalt der Comoedie [illegible]

No. XV. Monsieur de Gillet [illegible] oder [illegible] Meister.

No. XVI. Martin [illegible] Judith [illegible] übersetzt.

No. XVII. Programma Latinum ad solemniorem Actum Genethliacum sacrum Ao. 1677.

No. XIIX. Programma publ. Lat. ad Actum declamator. Ao. 1678 de Adventu Messiae in carnem.

No. XIX. Programma Latin. M. Wendii ad Patholog. Sympatheticum [illegible] Strauch

No. XX. Programma Latinum ad Exercitium Scenicum Amyni Comenii de Regno et Religione, [illegible] tinent.

SLUB Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski

HARSDORFERI

SOPHISTA

S

LOGICA ET PSEU-
DO POLITICA.

…circumstantias? Essentias, sublimationes, consubstantiationes et similia [gu]tamenta deblaterat, ut plane conjectari nesciam, quomodo tanti [R]egis matura prudentia in fæces defecerit. [Distinctio]

Ambiguitas| Experiar cum hoc viro. Audis, quid novi?

Distinctio| Irrequietum ingenium turbas ciere, statum præsen[te]m, et novas turbas [illegible] videtur.

Ambiguitas| seorsum. Ita ille cor meum perspexit, ac si coram per [ani]mi fenestram conspexisset. Ego [illegible]

Distinctio| Minime [illegible] Ambiguitas non es.

Ambiguitas| Alius non sum.

Distinctio| Alius non es, sed alium agis et simulas.

Ambiguitas| Parum intelligo.

Distinctio| Probitatem simulas, sed improbissimus es nequam.

Ambiguitas| Probe tu virum probum ab improbo non distinguis?

Distinctio| Imo distinguo interna ab externis.

Ambiguitas| Tu confundis invisibilia cum visibilia.

Distinctio| Contraria in uno subjecto malitiæ valide consistere [n]e ajo.

Ambiguitas| Alterum contrarium non apparet, de ignotis autem [n]ullum judicium.

Distinctio| Verba et mores, hominum studia prodeunt, et hæc [ind]icia Doctos non fallunt.

Ambiguitas| Hæc indicia sunt falsissima, si malum ex bono signo [præ]dicant.

Distinctio| Te ego non malum voco, sed ipsissimam malitiam.

Ambiguitas| Nemo, in hac fragilitate humana, vitiis caret; optimus [est qui] minimis urgetur. Si [illegible] est, [illegible] privilegio mortalium, [qu]od in talibus proximum connivere [illegible]

Distinctio| Quocunque nomine vitia tua veniant, vitia esse non [de]sinunt.

Ambiguitas| Ita, more tuo, mecum agis: Sed ideo bellum inter [illegible] etiamsi nobis regni evenerit hæreditas.

Distinctio| Nisi vinctas tibi manus constrinxisset, verba mille linguis pro bile deblaterares.

Ambiguitas| En manus meas liberas.

Distinctio| Liberas, sed non liberales. Nam, nisi fallor, liberalitas tua [dup]lex est: alia verborum, quæ quotidie afferis, alia [illegible] [illegible]m.

[DEMO]NSTRATIO| [illegible] factum [illegible] opprimis. [illegible]
[illegible] violandum [illegible] [illegible] mihi stagnum [illegible]
[illegible] etiam [illegible] [illegible] hoc [illegible] me

[TO]PICUS| Amicitiam [illegible] [illegible] non concedam, sed da locum, ut
[illegible] tecum videam [illegible]

[CON]TRADICTIO| [illegible] videtur.

[DEMO]NSTRATIO| [illegible]

[TO]PICUS| Revertamur.

SCENA VI.

DISTINCTIO. toga Ambiguitatis induta.

[Ambi]guitas in perniciem et ignominiam mei natus est. Ita me circumvenit
[illegible] meis Lamonicum et subito rex pes rex caput
[illegible] [illegible] omnino occuparit et [illegible] integram
[illegible] [illegible], victumque pro comessatione quod ille [illegible]
[illegible] animadverti, me non modo mente
[p]ecunia orbatum sed et togam meam, in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] demutatum [illegible] [illegible] [illegible]
in collum conjeci et nemini nisi simplicitati meæ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut mihi illudat [illegible]
[illegible] [illegible] conficeat.

IGNORATIO ELENCHI [illegible]

[illegible] cogitando Ambiguitas? Heus [illegible]
[illegible] mandavit: tene. Falsa [illegible] [illegible]
[illegible] simplex, sed [illegible] composito [illegible] [illegible]
[illegible] Heu nostri [illegible] non [illegible] In [illegible] debet [illegible]
[illegible] [illegible] similiter ille Sutor [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] vitio [illegible]

SCENA VII

FALLACIA, OPPOSITIO, CONTRADICTIO.

[FAL]LACIA| Ubi Domini Fratres mei?

[OP]POSITIO| [illegible] [illegible] [illegible] ambos

[FAL]LACIA| [illegible] [illegible]

[OPP]OSITIO| Plurimum [illegible] [illegible] [illegible]

Discursus.

dubitas, sereno tempore summo magis [illegible] sole meridiano, [illegible] dubiis vero
ribus desudat marmor, unde pluvia adeo [illegible].

AMBIGUITAS.

procul dubio, Anaxagorae temporibus, nimbi lapidibus graves, interim exonera-
r.

DISCURSUS.

arium dicis.

AMBIGUITAS.

d verò Sol, in marmoreo hoc solo!

DISCURSUS.

constat puro auro coronario.

AMBIGUITAS.

c fundamento [illegible] Sol, facilius credam [illegible] fecerit, aliquos populos tantum certo
tempore frui hoc sidere; sunt profecto, qui majorem per [illegible] anni spatium non con-
r. Quid vero Luna?

DISCURSUS.

Luna argentea est ex asse.

AMBIGUITAS.

uod dubium mihi moveat: argentum nostrum in crumena mea o est Lunaticum,
decrescit, nunquam augetur.

DISCURSUS.

e, variae magnitudinis monetam exhibent, thaleros, denarios, asses, nummos;
: etc.

AMBIGUITAS.

qui in hora suae nativitati haec sidera habuit propitia. Sed unde tanta Seren-
scientia?

DISCURSUS.

epius per Coeli tabernas, ad insigne Arietis, Tauri, Geminorum, Aquarii, etc. divertor
am autem quam in Leone et Libra meritus vivo.

AMBIGUITAS. seorsim.

equidem. Sermo enim non nihil Lunae influxum sapit.

DISCURSUS.

ne tibi, me non semel ultra limites coeli et primum mobile exspatiatum, ubi
m Deorum infra me desidentem contemplatus sum.

AMBIGUITAS.

peregrinatio mea est, ne ex summo ad infima delabatum meus trahat ad pra-
abeo.

DISCURSUS.

ntima terrae loca transitum Herculi ignotum, per Avernum inferorum a-
navigavi, et flammas Phlegethontis fixis oculis aspexi.

REDUCTIO. incedit.

vertendum est, Domine mi.

DISCURSUS.

t Charon me expectet, contemplandus mihi est ignis elementaris.

REDUCTIO.

tibi sit Charon, mihi assa caro: sane viam non meditor.

DISCURSUS.

ego Te mecum pertraham.

REDUCTIO.

verò animum vestrum mania vel vesania implicat! Apage has nugas.

Ingreditur [illegible]

[illegible] decreto imperatis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Fallacia [illegible]

ministri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

discipulos [illegible] [illegible] illos novis [illegible]

[illegible] docui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] fundare debeat, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] amantium mea ego [illegible] palliari, [illegible]

[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] sperare

[illegible] [illegible] felicitate [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Contradictio incedit.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erat

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Contradictio.

Deus tibi largiatur [illegible]

[illegible] atque potentissime Rex [illegible]

[illegible] tibi perpetuitatem [illegible] dies vitae & benedicat

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in secula.

Fallacia.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Contradictio.

[illegible] [illegible] legibus [illegible] Regem [illegible]

Fallacia.

[illegible] ! [illegible] populo novum regimen

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Contradictio [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Regem [illegible] hoc regimen [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Servite [illegible] [illegible], quod regium [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] mea [illegible] donec [illegible] in [illegible]

[illegible] fecero.

Ambiguitas

Nunc loquere, sed clare clama [illegible] res est. Experi-
...uti altere solent, [illegible]
...ego te lapillis, veluti secundum Demosthenem, [illegible]
...parce digitis meis, dum centum numeravero.* Jam relinquam
...statuam Ignorantiae [illegible]

* Amicus [illegible] aperit [illegible] cum ligno [illegible]

Contradictio

[illegible]
...ticine locus, ubi Adversarius meus exspectat? Eccum: sed sine armis
animo; captivus ante pugnam ducendus. Sed heu! aliomodo hoc
...itabitur bellum. Umbratilem hinc [illegible]. Non est Judicium
...dus Pythagorico silentio devinctus.

Ignorantia Elenchi

[illegible]
...ti Amoris recipiuntur. Fuga et patientia meae sunt comites. Sed hoc
infortunium silentio vindicabo, ut a consiliis Cornutorum esse [illegible]
Quid porro faciam, inconsultus, meditor.

ACT. IV. Sc. III.

Judicium. Propositio.

Judicium.

Nusquam [illegible] intellectus.

Propositio.

Nusquam plane: frustra fuit omnis investigatio et inquisitio.

Judicium.

Consilio Fallacia in Verona [illegible] quaesivi. Sed ubi latet
[illegible] latet [illegible] omne consilium [illegible] Fallacia [illegible]
...rium tenet, bone Deus. [illegible]
...rumpitur. Munia regni [illegible] obtinent, qui plebem
...coriant, nobilium opes decerpunt, [illegible]
...cordiarum dispergunt. [illegible] ipsum verbum [illegible]
[illegible]
[illegible] traditionibus illaqueant [illegible]
[illegible] intellectum [illegible]
...ubi est.

comes alter, onus quæ geſſit, ſenſus iſtud.
in patriâ non infeliciter Urbe
THEODORUS, Avos Proavosq; Parentes
clarus: fuit hæc, nam Triga Virorum
rinæ Primaria, Suada cathedræ
uguſtum Muſis, fidus Olympo
verâ Viri penetravit gloria famæ?
ingenio quæſita, arcè, artis honore
phia, ac Dicam diffendit divisa rerum
conſiliis animare negotia rerum
erplexos rerum diſſolvere caſus
it nullus Cato, nullus Lælius unquam.
! *NEUMANNUM* comitare *ZACHERIUS* in
on potuit, Quamvis nuper in Urbe
noſtrâ, quo non prudentior alter
primùm vires, animum ſimul
fficio mandato ritè perfectè
dignus longævis Neſtoris annis
ectè callet ſacra ſcita Themiſtos
Proceres & plebs, Urbs cuncta fatetur
i ſemper fuerit Reſpublica curæ
fuerint reliqui comites, quis neſcit in urbe?
ère Viri, qui præcellentibus auxit
genii; quos multa ſcientia Juris
na fides, pietas, ſolertia clarat.
NEUMANNE, ſacræ Themidis cultor
nandi cui ſumma eſt tradita cura
leos animo præſenti labores
intrepidus: firmabit fortiter aula
fficiet dignas in munera Vires
egregia moliris laude laborem
peres nulli delebile nomen
rtum magnâ cum laude triumphum
et curæ Reſpublicæ, Templa, Lyceum
urus patriam feliciter urbem
riades Tibi nec dat JOVA honorum
a dies, Annalibus indita feſtis
ſiaci Cœli Te colleget arce.
FöRSTERE, nec non *THEODORE* colende
ſtræ Patriæ Patresq; Duceſq;
cumbunt curæ quorum pondera magna
denti cenſebit omnia menſe
ponis Patriam ſervabitis almam
picitis curam melioribus annus
NEUMANNO vos imperiturbitis urbi
ndo, Ludiq; favete Magiſtris
bis ſuccedant omnia quævis
rculeas Eurus diſpeller in undas
ſuis nunquam non contegat alis
nt Vobis vitæ filamina Parcæ.
Cyrrhæi palmaris ad
tiq; tenax, Diceſq;

HEGNI-

Der freyen Kühr und Wahl

Der

len/ Hoch-Ehren-Veſten/ Groß-Achtbarn/

Hoch-Gelahrten/ Hoch-Benahmten

Herren/

ren Ehrenfried Hegenichts/

ochanſehnl. neuen Bürger-Meiſters/

ren Johann Kieslings/

verordneten neuen Stadt-Richters/

ren Michael Steinbachs/

ohanſehnl. neuen Rath-Schöppens/

ren Joh. Henrich Heldens/

yder Rechten C. wolwürdigen neuen

Rath-Herrens/

ſo geſchahe den XV. Septembr. des

M DC LXXVIII. Jahrs/

unter

em Hochlöbl. Raths-Orden der Churfürſtl.

Sächſ. Sechs-Stadt Görlitz

im

Nahmen der Lehrenden und Lernenden

u Bezeugung ihrer frölichen Gemüths-Regung

Das Immer-Wol!

zu

Christian Funcke/

Oberſter Schul-Lehrer in Görlitz/

und

Des Durchl. Palmen-Ordens

Funckender.

Gedruckt in Görlitz/ von Chriſtoph Zippern.

Letztes

Ehren-Gedächtnüß/

Welches

Bey dem früh-zeitigen/ jedoch ſanfft und ſeligen Abſchied

Des

Edlen/ Veſt-Ehrenveſten/ Vorachtbaren und Wolgelahrten

Hn. Gottfried Lebers

auf Holtendorff/

J. U. Cand.

Welcher den

30. Novembr. dieſes 1676. Jahrs in Leipzig ſelig verſtorben/ und darauff den 4. Decembr. in der Pauliner-Kirche Chriſtlichem Gebrauch nach beerdiget wurde/

mitleidigſt auffrichteten

Etliche vornehme Patronen/ Præceptores und Freunde.

Leipzig/

Druckts Joh. Wittigauens ſel. Wittwe.

SLUB
Wir führen Wissen.
GÖRLITZER SAMMLUNGEN
OBERLAUSITZISCHE BIBLIOTHEK
Uniwersytet Wrocławski